

Täysistunto

Tiistai 5.9.2023 klo 14.00—17.58

7. Hallituksen esitys eduskunnalle eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain ja vakuutuskassalain voimaanpanosta annetun lain ja sairausvakuutuslain 16 luvun 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 6/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Mennään keskusteluun. Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.46 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (esittelypuheenvuoro): Kiitän, arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain ja vakuutuskassalain voimaanpanosta annetun lain ja sairausvakuutuslain 16 luvun 1 §:n muuttamisesta.

Esitys liittyy vuoden 2022 alussa voimaan tulleeseen eläkesäätiöitä, eläkekassoja ja vakuutuskassoja koskevan lainsäädännön kokonaisuudistukseen. Lakien voimaantulosta säädettiin lailla eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain ja vakuutuskassalain voimaanpanosta.

Voimaanpanolailla säädettiin, että kokonaisuudistuksen voimaan tullessa Finanssivalvonnan rekisterissä olevat lakisääteistä eläkevakuuttamista harjoittavat eläkesäätiöt ja eläkekassat voivat edelleen jatkaa toimintaansa vanhassa toimintapiirissä, joka on uutta toimintapiiriä laajempi. Voimaanpanolaki jäi kuitenkin tältä osin puutteelliseksi lisäeläkesäätiöiden ja lisäeläkekassojen osalta laista puuttuvan lakiviittauksen johdosta. Voimaanpanolakiin jäi myös puute, joka koskee Finanssivalvonnan kumotun vakuutuskassalain nojalla myöntämiä poikkeuksia jäsenmääriä koskeviin vaatimuksiin. Esityksen tavoitteena on korjata voimaanpanolakiin jääneet puutteet lisäeläkesäätiöiden ja -kassojen toimintapiirin osalta sekä vakuutettujen vähimmäismäärää koskevan poikkeuksen osalta.

Myös sairausvakuutuslakiin tehtäisiin lakitekninen korjaus. Ehdotettavat muutokset täsmentävät voimassa olevaa lakia, eli kyse on edellisen kauden lainsäädännön korjaamisesta. Muutokset on tarkoitus saada voimaan mahdollisimman nopeasti. Laitokset ovat tähän asti toimineet Fivan tulkinnalla epäselvässä oikeudellisessa tilanteessa. — Kiitos, puhemies.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Grahn-Laasonen. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

14.48 Juha Viitala sd: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä olevan hallituksen esityksen 6/2023 tavoitteena on korjata eläke- ja vakuutuskassalakien voimaantulolakiin jääneitä puutteita. Yhtenä korjattavana asiana ovat vakuutettujen vähimmäismääriä koskevat poikkeukset.

Suomessa on 121 vakuutuskassaa. Kassoissa voidaan vakuuttaa työssäkäyvien lisäksi myös eläkeläisiä sekä perheenjäseniä. Vakuutettuja on tällä hetkellä yli 130 000. Sairauskassat korvaavat vakuutetuille vakuutuskassoja koskevaan lainsäädäntöön perustuen ja sääntöjensä mukaisesti sairaanhoidon ja tutkimusten korvauksia.

On hyvä, että esillä olevassa ehdotuksessa voimaantulolakiin lisättäisiin säännös siitä, että vanhan vakuutuskassalain 1164/1992 voimassa ollessa sääntöihin vahvistetun vähimmäisjäsenmäärän täyttyminen oikeuttaa jatkamaan toimintaa. Esitys mahdollistaa vakuutettujen vähimmäismäärää koskevan poikkeuksen saaneiden työpaikkakassojen ja täydennyskassojen toiminnan jatkumisen.

Vakuutuskassojen toimintaympäristölle olisi lisäksi jatkossa tärkeää, että 1.1.2022 voimaan tulleeseen vakuutuskassalakiin 948/2021 valmisteltaisiin muutos, joka mahdollistaisi Finanssivalvonnalle erityisistä syistä myöntää jatkossakin vähimmäismäärää koskevia poikkeuksia. Tällainen säännös oli aiemman vakuutuskassalain 1164/1992 6 §:ssä. Toivon, että Finanssivalvonnalla olisi edelleen mahdollisuus antaa poikkeuslupa kassan vakuutettujen vähimmäismäärään. Tällä muutoksella mahdollistettaisiin elinvoimaisen, vaikkakin vakuutettujen määrässä vähentyneen, kassan toiminnan jatkuminen. Vuoden 2022 alusta voimaan tulleen vakuutuskassalain tavoitteena on mahdollistaa sairauskassatoiminnan jatkuminen. Kassojen vakuutettujen vähimmäismääriä koskevan poikkeuslupamenettelyn puuttuminen on ristiriidassa lain tavoitteiden kanssa. Hallituksen esityksessä 28/2021 ei ole perusteluja sille, miksi poikkeuslupan hakeminen ei enää ole mahdollista. Toivon, että sosiaali- ja terveysministeriössä otettaisiin valmisteluun lisäys vakuutuskassalakiin, jotta Finanssivalvonta voisi erityisestä syystä myöntää kassan vakuutettujen vähimmäismääriä koskevia poikkeuksia. Tämä muutos tukisi vakuutuskassatoiminnan jatkuvuutta ja sitä kautta ihmisten hyvinvointia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.50 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelua parhaimmillaan on se, kun salista tulee asiantuntevia kommentteja, jotka sitten siellä valiokuntakäsittelyssä on syytä ottaa huomioon. Edellisellä kaudella muutaman kerran käsitelimme näitä vakuutuskassa-asioita sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja toin esille silloin — ja tuon tässä esille nyt — että nämä sairauskassat ovat jonkun verran unohdettu asia Suomessa. Niillä on ollut erittäin suuri merkitys varsinkin teollisuuspaikkakunnilla — omasta kokemuksesta tiedän, että Porissa, Turussa, Raumalla, Tampereella, myös puunjalostuspaikkakunnilla — koska niillä on voitu kompensoida sitä yksityispalveluiden käyttöä, jota sitten esimerkiksi palveluntuottajat ovat niillä kyseisillä alueilla tehneet. Todella toivon, että kun kuulumme näin asiantuntevan puheenvuoron kuin tässä äsken, niin nämä otettaisiin huomioon, koska sairauskassajärjestelmä ei saa olla häviävä järjestelmä Suomessa. Sillä on kenties myös tulevaisuutensa. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, olkaa hyvä. [Mikrofoni on kiinni] — Mikrofon.

14.51 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelujen tarkoituksena on erityisesti evästää valiokuntaa siitä, miten suhtaudutaan näihin esityksiin, ja pidän hyvin tärkeänä sitä, että valiokunnan jäsenet voivat olla tässä... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt taisi mikrofonin taas palautua toimintaan.

Arvoisa puhemies! Minusta on tärkeää, että tässä salissa sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenet, jotka tulevat käsittelemään lähetekeskustelussa olevia asioita, voivat ottaa kantaa ja käydä keskustelua lähetekeskustelussa olevien esitysten luonteesta.

On myöskin olennaista käydä keskustelua niin, että ministeri voi vastata kysymyksiin, joita edustajilla on, ja tässä tapauksessa on olennaista käydä keskustelua tämän esityksen suhteen siitä, miksi poikkeusluvasta on luovuttu. Osa kassoista ei ymmärrä, miksi tästä poikkeusluvasta on päätetty luopua. Minusta lain perusteluissa tarkoituksena kuitenkin on sairauskassajärjestelmän säilyttäminen, ja tämä esitys toteutuessaan tulisi johtamaan siihen, että tämä ei koskisikaan samalla tavalla yhdenvertaisesti palkansaajia riippuen siitä, onko sairauskassalla riittävä jäsenmäärä. Siksi on olennaista myös tässä salissa arvioida — valiokuntaa informoiden — onko tämä asia sellainen, josta olisi syytä käydä huolellista kuulemistä. Ajattelen, että poikkeusluvan puuttuminen on asia, josta olisi syytä käydä keskustelua valiokunnassa asiantuntijoiden johdolla.

Nyt kun ministeri on salissa, niin toivoisin, että voisitte vastata, miksi tätä poikkeuslupaa ei esitetä ja miksi, kun näin tehdään, sitä ei ole vaikutuksiltaan arvioitu ja missä ovat perustelut. Tämä on kovin iso muutos, ja siksi olisi tärkeää, että myös lain esittelyssä tulisi kuultua perustelut tällekin esitykselle ja käytyä vaikutusarviot läpi tämän salin kanssa lähetekeskustelussa. Toivoisin, että ministeri voisi perustella, miksi tähän muutokseen lähdettiin, miksi vaikutusarvioita ei täällä salissa esitellä eikä tälle asialle anneta perusteluita ja onko ministeriö valmis täydentämään kiireesti tätä esitystä tältä osin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Grahn-Laasonen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

14.54 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän myös eduskuntaa ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäseniä kysymyksistä ja aktiivisesta osallistumisesta, vaikka sinänsä tämä nimenomainen hallituksen esitys on edellisellä kaudella annettua kokonaisuudistusta korjaava ja sen puutteita täsmentävä eikä siten ole suuri sisällöllinen muutos eikä sellaiseksi tarkoitettukaan. Toki sosiaali- ja terveysvaliokunnalla on erinomainen mahdollisuus keskusteluissa, kuulemisissa myös esittää ministeriön suuntaan lisäselvityspyyntöjä ja tehdä tietysti se työ, mikä eduskunnalle kuuluu, eli tarpeiden mukaan myöskin lakiesitystä korjata ja täydentää, mikäli siihen nähdään eduskunnassa laajasti tarvetta.

Lisäeläkesäätöiden ja -kassojen toiminnan jatkuminen ja turvaaminen tässä lakiesityksessä, vanhassa toimintapiirissä, ovat tarpeellisia, koska niillä on pitkäaikaisia lisäeläkevastuita. Siihen, mitä toitte esiin: Suurin osa lisäeläkesäätöistä ja -kassoista ei tällä hetkellä vakuuta uusia henkilöitä, joten toiminnan jatkumisella vanhassa toimintapiirissä on vaikutusta pääasiassa karttuneiden lisäeläkkeiden maksamiseen. Lisäeläkkeet ovat vapaaeh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2023 vp

toisia ja lakisääteisiä eläkkeitä, jotka perustuvat työnantajan lisäeläkelupaukseen, ja lisäeläkelaitosten toimintapiiriä koskevan säännöksen lisääminen voimaanpanolakiin selkeyttää oikeustilaa.

Tämän esityksen tavoitteena on korjata voimaanpanolakiin jääneitä puutteita lisäeläkesäätiöiden ja -kassojen toimintapiirin osalta sekä vakuutettujen vähimmäismäärää koskevan poikkeuksen osalta. Ja kuten tuossa toin jo esiin, tässä korjataan myöskin puute, joka on jäänyt voimaanpanolakiin, joka koskee Finanssivalvonnan kumotun vakuutuskassalain nojalla myöntämiä poikkeuksia jäsenmääriä koskeviin vaatimuksiin.

Mutta tosiaan, niin kuin sanoin, mikäli valiokunnan jäsenet näkevät tarpeelliseksi, toimitamme ilman muuta ministeriöstä myöskin täydentävää tietoa ja lisätietoa ja olemme valmiita käymään keskusteluja sitten mahdollisista laajemmista sisällöllisistä muutoksista, mikäli niille nähdään tarpeita. Mutta tämä on tosiaan enemmän teknisluontoinen korjaus viime hallituskaudella puutteelliseksi jääneeseen esitykseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.